

In Nederlandse en Vlaamse zwartbontpopulatie heeft 41 procent het A2A2-gen

Markt is klaar voor A2-melk

In de Nederlandse melkveesector komen diverse initiatieven rond A2-melk van de grond. Veco Zuivel BV introduceert A2-melk na de zomer als eerste op de Nederlandse markt. De melk met beter verteerbaar eiwit heeft in Australië al een marktaandeel van bijna 10 procent.

tekst Ivonne Stienezen

Teun Duisters: 'Bij stierkeuze rekening houden met A2-status'

'We streven ernaar om zo gezond mogelijke melk te produceren', stelt Teun Duisters uit Budel. 'Daarom ben ik me aan het verdiepen in A2-melk.' Duisters melkt samen met zijn vader honderd holsteinkoeien. Hij is op dit moment aan het inventariseren hoe het staat met de A2-status op zijn bedrijf. 'Ik heb op een rij gezet welke stieren we de afgelopen

tijd hebben gebruikt. En het blijkt dat van de 104 koeien die we nu hebben, er maar liefst 62 een A2A2-vader hebben. De kans is daarom groot dat we een groot aandeel A2A2-koeien hebben.' Op dit moment laat Duisters zijn dieren nog niet testen. 'Ik vind het nog veel geld en verdien dat voorlopig ook nog niet terug, maar wellicht geeft het in de

toekomst een plus op de melkprijs.' Duisters hoopt dat er een test beschikbaar komt zodat de A2-status via bijvoorbeeld mpr kan worden bepaald. Zodra hij zijn spermavaten weer gaat vullen, gaat Duisters zeker rekening houden met de A2-status van stieren. 'Als je A2A2 als eerste criterium gebruikt, blijft er voldoende aanbod over.'

Wat is A2-melk?

A2-melk is natuurlijke melk met een variant van het zogenaamde bèta-caseïne-eiwit. A2-melk verschilt van A1-melk in de samenstelling van de aminozuren. Bij het verteren van de melk worden de A1-eiwitten anders afgebroken dan de A2-eiwitten. De verteringsproducten van A1-melk geven bij sommige mensen problemen, zoals een opgeblazen gevoel of diarree. Ongeveer 20 procent van de bevolking krijgt dergelijke maag-darmklachten na het gebruik van melk of melkproducten. Een kwart van deze mensen is lactose-intolerant, zij verdragen geen lactose. Maar de overige driekwart is waarschijnlijk gebaat bij het drinken van A2-melk.

Na de zomer staan de pakken A2A2-melk van Veco Zuivel in de winkel

A2-melk staat na de zomer in de schappen van diverse Nederlandse supermarkten. In de melkveesector zorgt dit nieuws voor onrust, positieve onrust. Diverse veehouders zijn nieuwsgierig of het leveren van A2-melk op hun bedrijf kan zorgen voor extra inkomsten. 'Op het CRV-event in juni kregen we veel vragen van bezoekers over A2. Melkveehouders willen weten hoe ze hun veestapel kunnen laten testen en welke CRV-stieren het A2-gen vererven', vertelt CRV-onderzoeker Erik Mullaart.

Volop onderhandelen

De Nederlandse zuivelfabrikant Veco Zuivel BV is volop in voorbereiding om biologische A2-melk in de schappen van veel Nederlandse supermarkten en bij andere afzetkanalen te krijgen. Zij zijn in onderhandeling met diverse retailbedrijven voor de afzet en met veehouders die de melk gaan leveren. 'Uit strategische overweging kunnen we nu nog niet zeggen welke partijen dat zijn', vertelt Edgar Leblans, commercieel directeur van Veco Zuivel. 'We willen iets opbouwen voor de lange termijn, daarvoor zijn we nu in gesprek met diverse partners. Dat is een delicaat proces.'

Ook de meerprijs die veehouders krijgen voor A2-melk, maakt Veco Zuivel uit strategisch oogpunt nog niet bekend. Wel wil Leblans zeggen dat er naast een premie per liter ook een nabetaling of winstdeling in het verschiet ligt. En de 2,5 penny (ongeveer 3 eurocent) die Engelse veehouders extra krijgen per liter A2-melk, vindt hij 'magertjes'. 'In de

winkel zal de prijs ook hoger liggen dan "gewone" biologische melk.'

Veco Zuivel richt in eerste instantie zijn pijlen op biologische A2-melk, die na de zomer onder de merknaam A2A2 verkocht gaat worden. 'We verwachten dat "bewuste kopers", mensen die nu al wat extra geld voor biologische melk over hebben, als eerste over de streep te trekken zijn om A2-melk te kopen', vertelt Mark Kaptein, verantwoordelijk voor de vermarkting bij Veco Zuivel. 'Daarom kiezen we nu voor biologisch. Maar als dat goed loopt, zien we zeker ook mogelijkheden voor reguliere A2A2-melk.' De A2-melk wordt in eerste instantie ingezet als dagverse melk. Maar Veco wil een heel assortiment van A2A2-producten op de markt zetten, afhankelijk van de ontwikkelingen in de markt. Uitbreiding naar het buitenland staat ook op de verlanglijst, Vlaanderen zou een logische vervolgstap zijn.

Veco Zuivel kiest bij de marktintroductie niet voor gebruik van het logo van de a2 Milk Company, de pionier op het gebied van A2-melk. In Australië meldt het bedrijf al een marktaandeel van ruim 9 procent. 'We bewandelen onze eigen weg en gebruiken ons eigen merk: A2A2', stelt Leblans.

A2 is natuurlijk

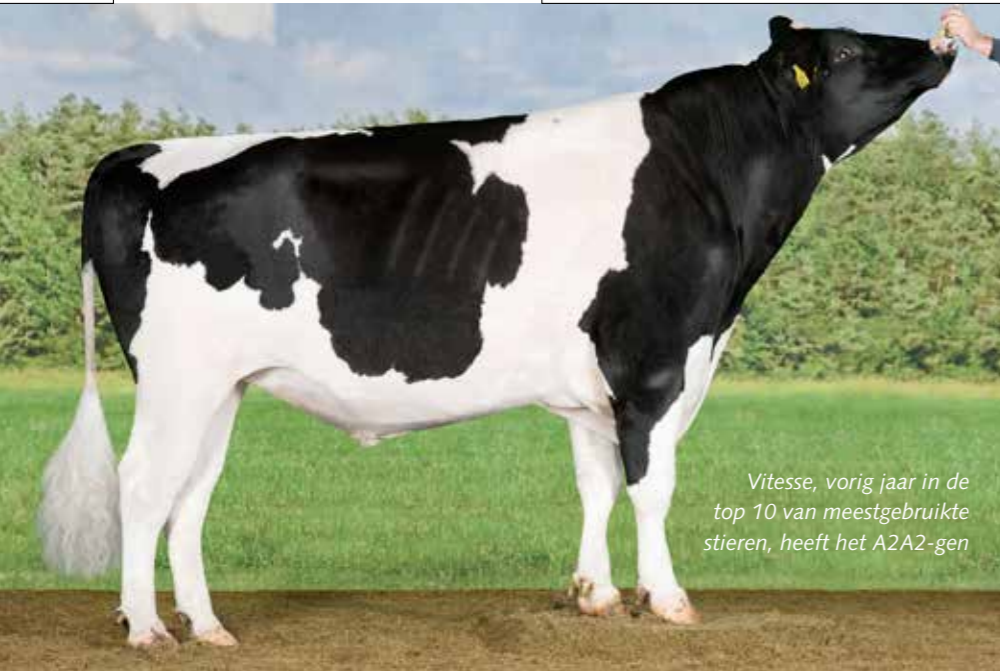
Veco Zuivel is na FrieslandCampina en Arla de nummer drie in biologische zuivelverwerking in Nederland. Ontstaan uit een zelfzuivelaar is Veco Zuivel groot geworden in het biologische segment en verwerkt op jaarbasis zo'n 90 miljoen li-

ter melk. 'We spelen in op flexibiliteit, A2A2 past daar goed bij', vindt Leblans. 'We kijken goed naar de consumentenbehoeften die we in andere landen zien. We denken dat de Nederlandse markt nu ook klaar is voor A2. Er zijn veel mensen met vage gastro-intestinale klachten, zoals dat met een mooi woord heet. Deze mensen kunnen baat hebben bij A2-melk.' (zie kader hierboven).

Kaptein benadrukt dat A2-melk niet beter is dan reguliere melk. 'Het is gewone melk, maar net even anders. Zoals het Voedingscentrum aangeeft in zijn voedingsadviezen, is melk een belangrijk onderdeel van onze voeding. Melk drinken is goed. En voor een deel van de mensen die gewone melk niet kunnen verdragen, kan A2A2-melk een goed alternatief zijn. Deze mensen hoeven dan niet uit te wijken naar bijvoorbeeld plantaardige zuivelvervangers.' Hij vervolgt: 'A2A2-melk is natuurlijke melk die werd geproduceerd door oerkoeien. De eiwitstructuur is vergelijkbaar met die van geiten-, buffel- en moedermelk. Er zijn nog steeds koeienrassen waarvan het grootste deel van de koeien A2-melk produceert, zoals guernsey en jersey.'

Leveranciers welkom

Bedrijven die willen omschakelen naar A2-melk, zijn welkom bij Veco Zuivel. 'Wel willen we heel zeker zijn van de melkstroom die onder A2 naar ons toekomt. Alle koeien moeten daarvoor getest A2A2 zijn en deze dieren moeten echt gescheiden zijn van ander vee, zodat we zekerheid hebben. Daarvoor cer-

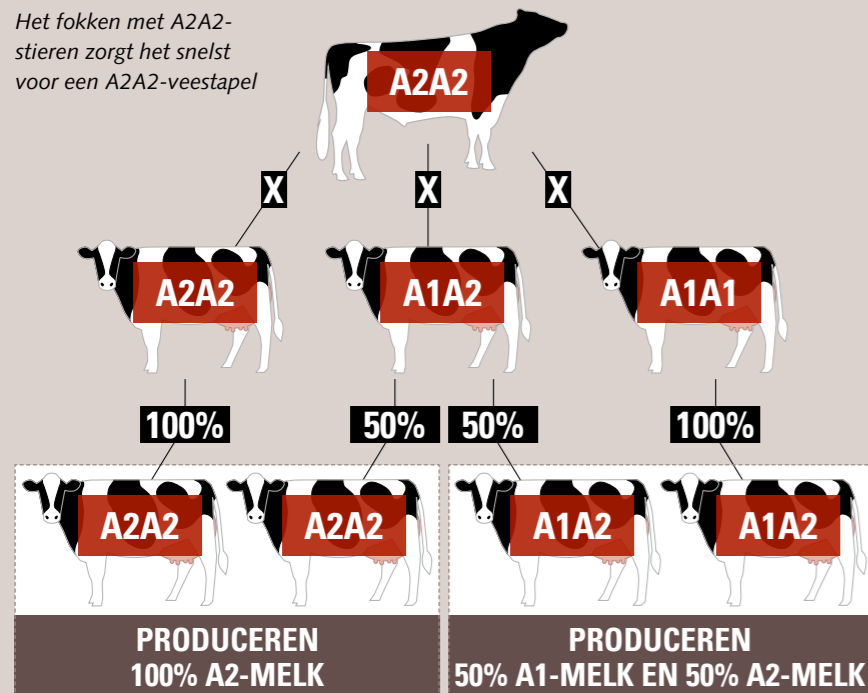
Vitesse, vorig jaar in de top 10 van meestgebruikte stieren, heeft het A2A2-gen

Steeds meer A2A2-stieren beschikbaar

De genen van de koe bepalen of een koe A2-melk, A1-melk of een mengsel van beide geeft. Zoals bij elk gen, krijgt een koe een gen van de vader en van de moeder mee. Koeien die van beide ouders het A2-gen hebben meegekregen, zijn A2A2. Deze dieren geven honderd procent A2-melk. A1A1-koeien geven honderd procent A1-melk. En koeien met A1A2 geven een mengsel van A1- en A2-melk. Om te weten welk type melk een koe geeft, is een DNA-test nodig, dat kan een test zijn die alleen op het bèta-caseïne-eiwit test, maar ook een merkertest geeft inzicht in de A2-status (naast andere informatie).

Om zo snel mogelijk een volledige A2A2-melkveestapel te krijgen en te houden, is het in elk geval nodig om alleen A2A2-stieren te gebruiken. Een combinatie van een A2A2-stier met een A2A2-koe levert altijd een A2A2-nakomeling. In onderstaande figuur is te zien wat het resultaat is van alle combinaties met een A2A2-stier. Van steeds meer stieren is bekend of ze A2A2 zijn. Van de tien meestgebruikte zwartbontstieren van vorig boekjaar zijn Danno, Vitesse en Stellando A2A2. Bij de top vijf van roodbont zijn ook drie stieren A2A2: Cherokee, Stefan en Talentino.

Het fokken met A2A2-stieren zorgt het snelst voor een A2A2-veestapel

tificeren we deze bedrijven ook. Natuurlijk wordt de A2-melk gescheiden opgehaald en als sluitstuk doen we bij aankomst in onze fabriek in Zeewolde nog een test op het ontbreken van A1.' Het liefst doet Veco Zuivel alleen zaken met veehouders die een 100 procent A2-veestapel hebben. Voor een veestapel die nog gemengd is, zou dat kunnen betekenen dat een veehouder een deel van zijn koeien omruilt met A2-dieren van andere bedrijven. 'Ondanks dat veehouders gehecht zijn aan hun dieren, zien we dat voor velen een gedeeltelijk nieuwe veestapel aankopen wel een optie is', vertelt Leblans.

Op dit moment is het omschakelen naar het leveren van A2-melk op boerderijniveau nog maatwerk. Per veehouder kijkt Veco Zuivel wat de beste optie is om om te schakelen. 'We zijn al met een aantal biologische veehouders bezig met dat traject. Op dit moment zijn biologische bedrijven met een veestapel die al voor 70 procent A2A2 is en een melkplas van een miljoen kilo melk kunnen leveren, interessant voor ons. We zoeken vooral grote bedrijven, omdat we dan de logistieke kosten onder controle kunnen houden.'

Holstein ook veel A2A2

Veehouders die kansen zien in A2-melk, kunnen nu al toewerken naar een volledige A2-veestapel. Arend Zendman van Bayern Genetik verwacht dat het mogelijk is voor een veehouder om binnen zes jaar volledig A2A2 te zijn. De fleckviehorganisatie is actief pleitbezorger van A2-melk. Op de stierenkaart staat al een jaar of twee de A2-status van alle stieren. 'Maar pas het laatste half jaar krijgen we daarover echt veel vragen.'

Omdat bij het fleckviehras het aandeel A2A2-dieren behoorlijk hoog ligt, heeft Bayern Genetik stappen gezet om dit pluspunt van het ras tot waarde te brengen. 'We proberen vraag en aanbod bij elkaar te brengen', legt Zendman uit. 'Daarin spelen we een faciliterende rol. We zitten geregeld met een groep veehouders en verschillende zuivelverwerkers om tafel.'

Voor leden van Bayern Genetik die hun fleckvieh of kruislingdieren willen laten onderzoeken op de A2-status, heeft de organisatie een flinke korting bewerkstelligd op de test. Inmiddels hebben tussen de 25 en 30 veehouders op deze manier hun veestapel laten onderzoeken, zo'n 6000 koeien. 'Op deze bedrijven is gemiddeld 30 tot 35 procent van de koei-

ZLTO en RIKILT werken samen om productieketen voor A2-melk op te zetten

Belangenorganisatie ZLTO en onderzoeksinstituut RIKILT dienen op korte termijn een onderzoeksvoorstel in bij de zogenaamde Topsector Agri&Food. RIKILT wil een test ontwikkelen die snel en eenvoudig, bijvoorbeeld met een teststripje, in de melk het verschil tussen A2 en A1 kan aantonen. Daarnaast wil ZLTO, onder leiding van projectleider Marjon Krol, onderzoeken hoe de markt reageert op A2-melk. Krol:

'Er zijn nog niet echt ketens ontwikkeld voor A2-melk, maar het is wel in opkomst. We willen ervoor zorgen dat de consument op tijd klaar is voor A2 en een keten ontwikkelen vanuit de sector.' Krol geeft aan dat in oktober duidelijk wordt of het project daadwerkelijk financiering krijgt. 'Vervolgens hebben we nog wel een paar jaar nodig om de test te ontwikkelen.'

en A2A2, met uitschieters rond de 50 procent', geeft Zendman aan. Onderzoeker Mullaart van CRV onderschrijft dergelijke aantallen. 'In de fleckviehpopulatie schatten we het aandeel A2A2-dieren op bijna 50 procent.' Bij holstein werd dat aandeel altijd op ongeveer 25 procent geschat. Maar uit recente cijfers van CRV blijkt echter dat het aandeel A2A2-dieren in de Nederlandse holsteinpopulatie bijna vergelijkbaar is met fleckvieh. Uit gegevens van alle koeien die via CRV met een merkertest zijn onderzocht – inmiddels ongeveer 100.000 dieren – blijkt dat in de zwartbontpopulatie 41 procent A2A2 is. Bij roodbont is dat aantal iets lager, 37 procent. De gemerkte dieren zijn afkomstig van de bedrijven die meedoen aan FokkerijData Plus van CRV, volgens CRV een representatieve doorsnee van de Ne-

derlandse bedrijven. Binnen de nucleus van CRV – dat zijn de dieren op het kernfokbedrijf – is 49 procent van de zwartbonte dieren A2A2. Ook via CRV is het mogelijk op A2 te testen, via de merkertest. Bij een merkertest is de A2-status altijd inbegrepen. CRV meldt de A2-status nog niet op de stierenkaart, maar op de website is al wel te vinden welke stieren A2A2 zijn. Ook andere fokkerijorganisaties vermelden de A2-status bij hun stieren. Zo hebben veehouders de instrumenten in handen om hun veestapel klaar te maken voor de A2-toekomst. Veco Zuivel is positief over de kansen van A2-melk, alhoewel ze nog niet te ver vooruit willen kijken. Leblans: 'Binnen nu en vijf jaar hopen we een mooi marktaandeel te hebben. Op termijn denken we het bio-segment te evenaren.'

Ynte Hein Schukken wordt de algemene directeur van de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD). Schukken (56) is nu nog directeur diergezondheid en volgt per 1 januari 2017 Jan Jansen op, die per 31 december 2016 met pensioen gaat. Jan Jansen (62) kwam in 2009 in dienst bij de GD en was daarvoor directievoorzitter bij CR Delta, de rechtsvoorganger van CRV.

André Arfman (32) is de nieuwe voorzitter van het Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK). De melkveehouder uit Vorden volgt Eric Pelleboer op, die sinds 2014 voorzitter was. In de algemene ledenvergadering van NAJK werd **Bart van der Hoog** (27) benoemd als portefeuillehou-

Ynte Schukken André Arfman

der melkveehouderij. Melkveehouder Van der Hoog volgt Koen Bolscher op. Op pagina 20 is een dubbelinterview te lezen met Van der Hoog en Bolscher.

Op 92-jarige leeftijd is in Leeuwarden overleden **Hoite Evert Schaap**. Evenals zijn grootvader en zijn vader (en zijn oom en neef) was hij directeur van de bekende exportfirma Schaap, vroeger in Deersum. Hij maakte nog de glorie dagen mee van de Friese vee fokkerij, maar zag eerder dan velen dat de dieren te klein werden en in het buitenland minder in trek kwamen. Hij maakte ook deel uit van het eerste bestuur van het nieuwe FRS in 1980 – Hoite Schaap was een van de voorlopers van een nieuwe koers.

Jakob Bartelds (58) is benoemd als nieuwe voorzitter LTO Noord. De akkerbouwer en pluimveehouder volgt Annette van Velde op. Zij was waarnemend voorzitter sinds het vertrek van Siem Jan Schenk, die in augustus vorig jaar afscheid nam.